

Marek Matejun*

METODA BADANIA PRZYPADKÓW W NAUKACH O ZARZĄDZANIU

[Po więcej publikacji zapraszam na www.matejun.pl]

■ Wstęp

Badanie przypadków (metoda monograficzna) **wywodzi się z podejścia idiograficznego** stosowanego w społecznych badaniach jakościowych w celu gruntownego i wyczerpującego opisu konkretnego zdarzenia w sekwencji przyczynowo-skutkowej¹⁹⁸. Jako metoda badawcza, a więc zasadny, typowy i powtarzalny sposób zbierania, opracowywania, analizy i interpretacji danych empirycznych, służący do uzyskiwania maksymalnie i optymalnie uzasadnionych odpowiedzi na stawiane pytania badawcze¹⁹⁹ może być użyteczna w pracach naukowych z zakresu zarządzania, wpisując się szczególnie w nurt metodologii interpretatywnej i indukcyjny charakter procesu poznania myślowego.

Jako cel artykułu wyznaczono zatem prezentację możliwości i kierunków wykorzystania metody badania przypadków w naukach o zarządzaniu ze szczególnym uwzględnieniem zalet i mankamentów tego podejścia badawczego. Realizacji celu poświęcono przegląd literatury krajowej i zagranicznej dotyczącej tematu, z uwzględnieniem wyników badań wtórnych, a także przeprowadzono badania własne na próbie polskich naukowców prowadzących prace z wykorzystaniem metody monograficznej.

■ Rygory metodologiczne wykorzystania metody monograficznej w naukach o zarządzaniu

Zwrócenie uwagi świata nauki na coraz bardziej złożone problemy zarządzania współczesnymi organizacjami wymaga dostosowania procesów poznania myślowego i metodyki badawczej do wymogów opisu i interpretacji tych zjawisk. Jest to również związane ze specyfiką nauk o zarządzaniu wyrażającą się stosunkowo niskim poziomem uniwersalizmu i trwałości praw naukowych, przy jednoczesnej konieczności uwzględniania czynników niemierzalnych oraz przewadze funkcji projekcyjnej i zapewnienia użyteczności praktycznej²⁰⁰. W tych warunkach odpowiedzią na złożoność i dynamikę wyzwań współczesnego zarządzania stają się postulaty eklektyzmu metodologicznego²⁰¹, w ramach którego klasyczne metody indukcyjne i dedukcyjne

* **dr inż. Marek Matejun**, Katedra Zarządzania, Wydział Organizacji i Zarządzania, Politechnika Łódzka.

¹⁹⁸ J.M. Ruane, *Essentials of Research Methods: a Guide to Social Research*, Blackwell Publishing, 2005, s. 76-77.

¹⁹⁹ S. Nowak, *Metodologia badań społecznych*, PWN, Warszawa 2008, s. 22.

²⁰⁰ zob. szerzej: S. Sudoł, *Nauki o zarządzaniu. Węzłowe problemy i kontrowersje*, Wydawnictwo „Dom Organizatora”, Toruń 2007, s. 10-13.

²⁰¹ Ł. Sułkowski, *Epistemologia w naukach o zarządzaniu*, PWE, Warszawa 2005, s. 106-108.

wspierane są aplikacjami praktycznymi oraz interpretacjami metaforycznymi. Prowadzi to do wzrostu zainteresowania badaniami jakościowymi²⁰², w ramach których użytecznym podejściem staje się **metoda badania przypadków**.

Jako studia przypadków określa się szczegółowe, holistyczne prace empiryczne prowadzone na złożonych obiektach, w ramach których kładzie się szczególny nacisk na pogłębione analizy jednostkowe prowadzone bez stosowania kontroli manipulacyjnej, w określonym kontekście sytuacyjnym, w ramach których wykorzystuje się różnorodne źródła danych i szczegółowe metody badawcze²⁰³. Studia przypadków można rozpatrywać zarówno w ujęciu procesowym, ale również jako przedmiot albo jako wynik badania, przy jednoczesnym uwzględnieniu takich cech charakterystycznych, jak: ograniczony charakter podmiotowy, osadzenie rozważań w szerszym kontekście zdarzeń, wielowymiarowość analizowanych zmiennych, interdyscyplinarność oraz polimetodyczność²⁰⁴.

Mimo pewnej krytyki naukowego wykorzystania metody monograficznej²⁰⁵ studia przypadków mogą pełnić użyteczną rolę nie tylko w poznawaniu i interpretowaniu złożoności organizacyjnej, ale również w rozwoju teorii zarządzania, na co wskazują ujęcia poszczególnych autorów, przedstawione w tabeli nr 1.

Wykorzystanie metody badania przypadków w naukach o zarządzaniu wiąże się z zachowaniem odpowiednich rygorów metodologicznych i przyjęciem właściwej metodyki badań. Jeden z kluczowych problemów stanowi tu dobór przypadków, obejmujący decyzję o wielkości próby i sposobie doboru elementów. Po tym etapie następuje gromadzenie danych, którego atut stanowi adekwatna polimetodyczność badawcza. Po przeprowadzonych pogłębionych analizach interpretacyjnych nastąpić może sformułowanie wniosków na pewnym poziomie uogólnienia, co wraz z konfrontacją z literaturą światową pozwala na wniesienie nowego wkładu w istniejącą wiedzę²⁰⁶.

Istnieje wiele kryteriów oceny poprawności metodologicznej prac badawczych prowadzonych z wykorzystaniem metody badania przypadków. W badaniach²⁰⁷ przeprowadzonych na zbiorze 159 studiów przypadku organizacji komercyjnych opublikowanych w latach 1995-2000 w 10 wiodących czasopismach z zakresu

²⁰² R. Bansal, K. Corley, The Coming of Age for Qualitative Research: Embracing the Diversity of Qualitative Methods, "Academy of Management Journal", Vol. 54, nr 2/2011.

²⁰³ H. Ridder, Ch. Hoon, A. McCandless, The Theoretical Contribution of Case Study Research to the Field of Strategy and Management, [w:] Bergh D.D., Ketchen D.J. (red.), Research Methodology in Strategy and Management, Vol 5, Emerald Group Publishing, Bingley 2009, s. 138.

²⁰⁴ A.D. Ellinger, K.E. Watkins, V.J. Marsick, Case Study Research Methods, [w:] Swanson R.A., Holton E.F. (red.), Research in Organizations: Foundations and Methods of Inquiry, Berrett-Koehler Publishers, San Francisco 2005, s. 328-329.

²⁰⁵ zob. np. T. Vissak, Recommendations for Using the Case Study Method in International Business Research, "The Qualitative Report", Vol. 15 Nr 2, marzec 2010, s. 374-378.

²⁰⁶ szerzej na temat kluczowych problemów metodycznych wykorzystania metody badania przypadków w naukach o zarządzaniu: W. Czakon, Łabędzie Poppera – case studies w badaniach nauk o zarządzaniu, „Przegląd Organizacji”, nr 9/2006, s. 10-11.

²⁰⁷ których wyniki przedstawiono w artykule: M. Gibbert, W. Ruigrok, B. Wicki, What Passes as a Rigorous Case Study?, "Strategic Management Journal", Vol. 29, nr 13/2008, s. 1469-1472.

zarządzania o zasięgu międzynarodowym (m.in. „Academy of Management Journal”, „Strategic Management Journal”, „Journal of Management Studies”) wykorzystano model wywodzący się z tradycji pozytywistycznej, obejmujący takie kryteria, jak: trafność wewnętrzna, trafność zewnętrzna, trafność teoretyczna oraz rzetelność pomiaru²⁰⁸. Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, iż w analizowanym okresie prace przygotowane z wykorzystaniem studiów przypadku stanowiły 6% opublikowanych artykułów (od ok. 1% do ponad 15% w zależności od czasopisma).

■ **Tabela 1.** Potencjał metody badania przypadków w rozwoju teorii naukowej, w tym teorii zarządzania

Autor	Wkład w rozwój teorii naukowej
J. Apanowicz ²⁰⁹	Uzupełnienie wiedzy i zapewnienie kontroli poprzez łączenie wielu metod i technik badawczych.
K.M. Eisenhardt, M.E. Graebner ²¹⁰	Rozwój koncepcji, ram i konstruktywów teoretycznych, teorii średniego zasięgu, przenoszenie wyników i wniosków na inne klasy zdarzeń.
N. Sigglekow ²¹¹	Generowanie nowych idei w celu rozwoju teorii, identyfikacja nieścisłości teoretycznych, uszczegóławianie istniejącej koncepcji teoretycznych.
R.E. Stake ²¹²	Doskonalenie istniejącej teorii, identyfikacja obszarów do dalszych prac badawczych, uświadamianie ograniczeń generalizacji wniosków.
S. Sudoł ²¹³	Wzorce i antywzorce zarządzania.
D. Vaughan ²¹⁴	Potwierdzenie lub zaprzeczenie teorii, stawianie nowych hipotez, dodawanie szczegółów do modeli i koncepcji teoretycznych.
R.K. Yin ²¹⁵	Potwierdzanie, kwestionowanie, rozwijanie, eksploracja, wzbogacanie, uogólnianie, modyfikacja teorii, korygowanie istniejących propozycji teoretycznych, rozwój hipotez i propozycji do dalszych badań.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: H. Ridder, Ch. Hoon, A. McCandless, The Theoretical Contribution of Case Study Research to the Field of Strategy and Management, [w:] D.D. Bergh, D.J. Ketchen (red.), Research Methodology in Strategy and Management, Vol 5, Emerald Group Publishing, Bingley 2009, s. 144.

W opublikowanych pracach zwracano przede wszystkim uwagę na zapewnienie trafności zewnętrznej, przy jednocześnie, niewystarczającym często, poziomie trafności teoretycznej, związanej między innymi z triangulacją teoretyczną oraz trafności wewnętrznej, obejmującej takie elementy, jak: triangulacja danych, opis dostępu do

²⁰⁸ szerzej na temat rygorów metodologicznych wykorzystania metody badania przypadków w: R.K. Yin, Case Study Research: Design and Methods, Sage Publications, Thousand Oaks 2003; T.D. Cook, D.T. Campbell, Quasi experimentation: design and analysis issues for field settings, Rand-McNally, Chicago, 1979.

²⁰⁹ J. Apanowicz, Metodologia nauk, Wydawnictwo „Dom Organizatora”, Toruń 2003.

²¹⁰ K.M. Eisenhardt, M.E. Graebner, Theory Building from Case Studies: Opportunities and Challenges, „Academy of Management Journal”, vol. 50, nr 1/2007.

²¹¹ N. Sigglekow, Persuasion with Case Studies, „Academy of Management Journal”, vol. 50, nr 1/2007.

²¹² R.E. Stake, Qualitative Case Studies, [w:] Denzin N.K., Lincoln Y.S. (red.), The Sage Handbook of Qualitative Research, Sage, Thousand Oaks 2005.

²¹³ S. Sudoł, Nauki o zarządzaniu. Węzłowe problemy i kontrowersje, Wydawnictwo „Dom Organizatora”, Toruń 2007.

²¹⁴ D. Vaughan, Theory Elaboration: the Heuristics of Case Analysis. [w:] Ragin C.C., Becker H.S. (red.), What is a Case? Exploring the Foundations of Social Inquiry, Cambridge University Press, New York and Cambridge 1992.

²¹⁵ R.K. Yin, Case Study Research: Design and Methods, Sage Publications, Thousand Oaks 2003.

danych i źródeł informacji, czy charakterystyka przeprowadzonych procedur badawczych. Rzetelność pomiaru była zapewniona na średnim poziomie i wiązała się przede wszystkim ze sporządzeniem protokołu z przeprowadzonego badania, zapewnieniem dostępności do baz wiedzy oraz jawności danych organizacji.

W celu zwiększenia użyteczności wykorzystania studium przypadku w naukach o zarządzaniu, oprócz zachowania wysokiego rygoru metodologicznego, odpowiedniego zapewnienia wymaga również poziom publikacji naukowych i prac awansowych przygotowywanych w oparciu o wyniki tego podejścia badawczego. W tym kontekście ważne stają się m.in. wyraźne określenie celów badawczych i jednostek analizy, uzasadnienie wyboru metodyki badania, opis kontekstu sytuacyjnego, bezpośrednia koncentracja na rozwoju nowych koncepcji teoretycznych lub weryfikacji istniejącego dorobku, a także uwzględnienie kwestii etycznych oraz sformułowanie zaleceń dla praktyki gospodarczej²¹⁶. Ważne jest również zwrócenie uwagi na silne strony i mankamenty (w tym ograniczenia) wykorzystania metody badania przypadków, zapewnienie transparentności procesu badawczego, a także sformułowanie rekomendacji do dalszych badań²¹⁷.

■ **Studium przypadku w praktyce badawczej naukowców z zakresu nauk o zarządzaniu**

Realizacji celu pracy poświęcono także własne badania empiryczne przeprowadzone metodą badania ankietowego na próbie 48 naukowców z zakresu nauk o zarządzaniu wykorzystujących metodę badania przypadków w swoich pracach badawczych. Jako technikę badawczą wykorzystano technikę ankiety przesyłanej za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Do badań, które były prowadzone w dwóch etapach w okresie listopad – grudzień 2010 wybrano, na podstawie celowego doboru próby, łącznie 94 osoby. Otrzymano 52 odpowiedzi (wskaźnik zwrotności 55%), przy czym 4 osoby (8%) stwierdziły, że w prowadzonych przez siebie pracach badawczych nie wykorzystywały do tej pory metody monograficznej. Pozostałych 48 respondentów przysłało poprawnie wypełnione kwestionariusze badawcze. Reprezentowali oni różnorodne ośrodki naukowe: Szkołę Główną Handlową, Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, uniwersytety (Gdański, Jagielloński, Łódzki, Mikołaja Kopernika w Toruniu, Rolniczy w Krakowie, Szczeciński, Zielonogórski), uniwersytety ekonomiczne (w Katowicach, w Krakowie, w Poznaniu, we Wrocławiu) oraz politechniki (Łódzką, Białostocką i Rzeszowską).

W badaniach wzięły udział przede wszystkim osoby ze stopniem naukowym doktora (81%), ale również magistra oraz doktora habilitowanego (po 8%). W próbie dominują respondenci stosunkowo młodzi, w wieku od 31 do 40 lat (75%), najczęściej o

²¹⁶ T. Vissak, Recommendations for Using the Case Study Method in International Business Research, "The Qualitative Report", Vol. 15, nr 2, marzec 2010, s. 383.

²¹⁷ B. Hunt, Publishing Qualitative Research in Counseling Journals, "Journal of Counseling & Development", vol. 89, nr 3/2011, s. 299-300.

stażu pracy na uczelni wyższej w przedziale 6 – 15 lat (77%). Biorący udział w badaniach reprezentują zróżnicowane zainteresowania naukowe: zarządzanie strategiczne (9 osób), zarządzanie zasobami ludzkimi (8 osób), zarządzanie małymi i średnimi przedsiębiorstwami (7 osób), zachowania organizacyjne i kulturę organizacyjną (6 osób), zarządzanie innowacjami i przedsiębiorczość (4 osoby) oraz inne subdyscypliny nauk o zarządzaniu.

Ankietowani naukowcy wykorzystują metodę badania przypadków przede wszystkim (na co wskazuje 79% badanych) do opisu funkcji lub procesów realizowanych wewnątrz przedsiębiorstw, a więc pewnych wycinków rzeczywistości organizacyjnej lub określonych subfunkcji w naukach o zarządzaniu. Niemal połowa badanych (48%) preferuje podejście systemowe i w ramach studium przypadku dokonuje kompleksowej analizy całego wybranego przedsiębiorstwa lub organizacji. Jedna czwarta ankietowanych wykorzystywała studium przypadku do opisu konkretnych osób lub zespołów pod kątem określonych zachowań, postaw lub umiejętności (27%) albo do analizy otoczenia organizacji (odpowiednio – 25% badanych). Ośmiu respondentów wskazało przy tym inne obszary, do opisu których wykorzystano studium przypadku. Były to:

- analizy dotyczące wykorzystania metod i koncepcji zarządzania,
- pewne obszary występujące wewnątrz przedsiębiorstw, jednak nie zakwalifikowane jako funkcje lub procesy (funkcjonowanie systemu informacyjnego, proces decyzyjny),
- określone układy przestrzenne występowania organizacji, np. region, klaster, a także relacje między przedsiębiorstwami.

Opisy i analizy w formie studiów przypadku prowadzone były przez ankietowanych z wykorzystaniem różnorodnych, szczegółowych metod badawczych, w tym przede wszystkim **metody wywiadu** (stosowanej przez 88% badanych). W nieco mniejszym zakresie wykorzystywali oni **metodę badania dokumentów** (75%) **oraz metodę obserwacji** (63%). Nieco ponad połowa ankietowanych (58%) wykorzystywała metodę badań ankietowych.

Konsekwencją metodologiczną takiego zakresu wykorzystania metod badawczych było zastosowanie określonych narzędzi badawczych i źródeł informacji. W tym przypadku dominowały **kwestionariusze wywiadu** stosowane przez 77% respondentów, a także **dokumenty wewnętrzne przedsiębiorstw** i innych organizacji (np. regulaminy, instrukcje i schematy organizacyjne) wykorzystywane jako źródła informacji przez 73% badanych naukowców. Dość powszechnie (jako narzędzia badawcze) wykorzystywane były też **kwestionariusze ankiety** (przez 58% badanych). W mniejszym zakresie wykorzystywano natomiast: arkusze obserwacyjne i dyspozycje do wywiadu (stosowało je po 31% ankietowanych), dokumenty osobiste. np. życiorysy, dyplomy ukończenia szkół lub kursów (10%). Poza propozycjami wymienionymi w kafeterii w kwestionariuszu ankiety 6 respondentów wymieniło również inne narzędzia badawcze i źródła informacji takie, jak np.: kwestionariusz badający styl komunikacji wewnątrz zespołu oraz role zespołowe wg Belbina, informacje ze stron internetowych, czy dokumenty historyczne.

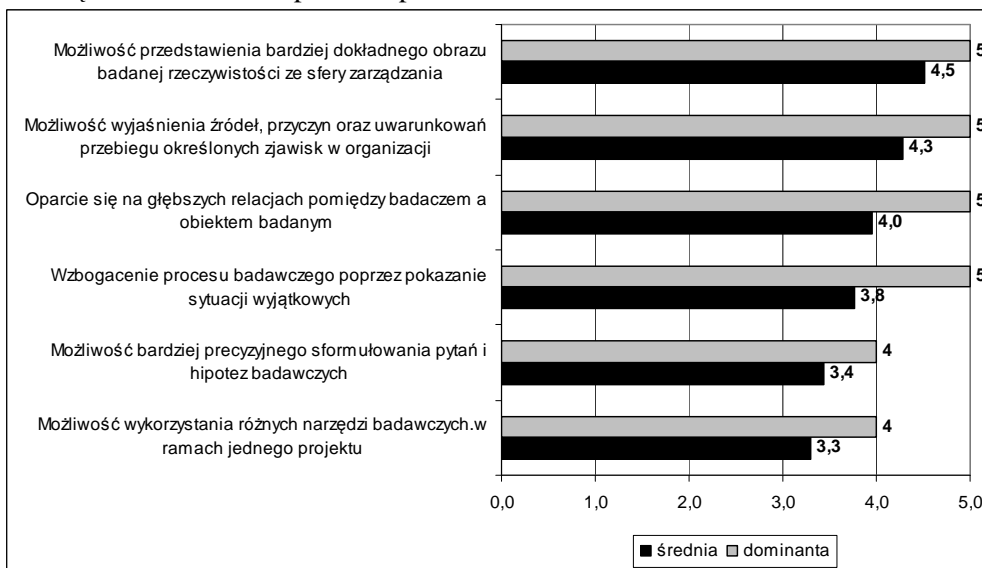
Wyniki prac badawczych prowadzonych z empirycznym zastosowaniem studium przypadku zostały przez ankietowanych wykorzystane przede wszystkim (na co wskazało 85% respondentów) **do przygotowywania artykułów i referatów**

naukowych prezentowanych na wielu konferencjach lub w opublikowanych czasopismach z zakresu zarządzania. Nieco mniej badanych naukowców (81%) wykorzystało wyniki badań **do przygotowania prac awansowych** (przede wszystkim doktoratów lub rozpraw habilitacyjnych). Ponad połowa respondentów (58%) wykorzystuje wyniki studiów przypadku na prowadzonych przez siebie **zajęciach dydaktycznych**, między innymi z takich przedmiotów, jak: zarządzanie strategiczne, analizy strategiczne w przedsiębiorstwie, zarządzanie małą firmą, czy fundusze unijne.

Wśród innych kierunków wykorzystania wyników badań prowadzonych metodą studium przypadku respondenci wskazali: prowadzenie prac dyplomowych (38% ankietowanych), przygotowywanie opracowań dla praktyki gospodarczej (np. biznes plany, raporty branżowe) – 29% osób, czy przygotowywanie opracowań nierecenzowanych i publikacji popularnonaukowych (10% badanych). Jeden z respondentów stwierdził, że w oparciu o wyniki badań prowadzonych w formie studiów przypadku przygotowywał raporty tematyczne na zlecenie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.

W końcowej części kwestionariusza ankiety poproszono respondentów o ocenę zalet i mankamentów metody badania przypadków z perspektywy badawczej nauk o zarządzaniu. Respondenci oceniali zaproponowane w kafeterii zalety i wady w skali od 1 (najmniej istotna zaleta/najmniej poważna wada) do 5 (najważniejsza zaleta/najpoważniejsza wada). Mieli również możliwość zaproponowania własnych ocen wartościujących wykorzystanie metody badania przypadków w naukach o zarządzaniu. Wyniki odpowiedzi respondentów dotyczących zalet tego podejścia badawczego przedstawiono na rysunkach nr 2.

■ **Rysunek 2.** Ocena zalet wykorzystania metody badania przypadków w naukach o zarządzaniu dokonana przez respondentów

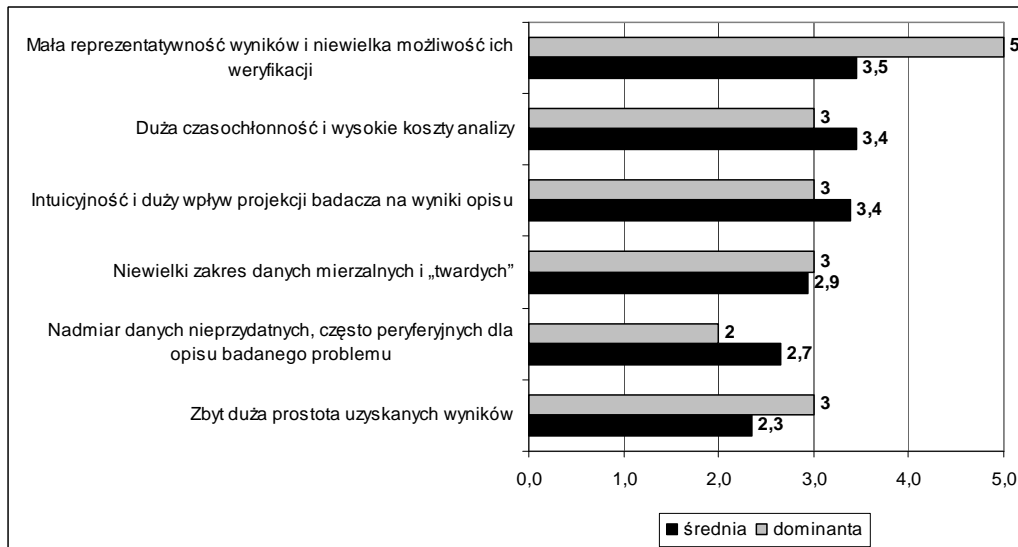

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Wśród innych zalet studium przypadku respondenci wskazali: „możliwość identyfikacji zjawisk/procesów nieuwzględnianych wcześniej w badaniach”, a także możliwość wykorzystania „wyników badań w sposób benchmarkingowy”.

W grupie największych mankamentów wykorzystania metody badania przypadków w pracy naukowej respondenci wskazywali najczęściej (dominanta na poziomie 5) małą reprezentatywność wyników i niewielką możliwość ich weryfikacji (np. powtórzenia w innych warunkach). Oceny wad wykorzystania opisywanej metody w naukach o zarządzaniu przedstawiono na rysunku nr 3.

■ **Rysunek 3.** Ocena mankamentów wykorzystania metody badania przypadków w naukach o zarządzaniu dokonana przez respondentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Ankietowani zwracali również uwagę na inne mankamenty wykorzystania metody badania przypadków w naukach o zarządzaniu (ocenione na wysokim poziomie), związane przede wszystkim z trudnościami w uzyskaniu zgody podmiotów na przeprowadzenie badań, utrudniony dostęp do niezbędnych materiałów i źródeł informacji, a także potencjalnie pewną nieprzychylność recenzentów w odniesieniu do publikacji naukowych w których wykorzystywane są wyniki uzyskane za pomocą metody monograficznej.

■ **Podsumowanie**

Wnioski z przeprowadzonych studiów literaturowych oraz wyniki badań własnych wskazują na istotną rolę metody badania przypadków w naukach o zarządzaniu. Podejście to jest szczególnie użyteczne dla obecnej generacji naukowców tzw. trzeciej fali, prowadzących badania w warunkach tryumfu gospodarek wolnorynkowych,

globalizacji, zacierania granic organizacji, wzrostu znaczenia nauki i gospodarki azjatyckiej oraz przenikania kulturowych nurtów zarządzania²¹⁸. Może być ono przydatne do rozwiązywania szerokiego spektrum problemów badawczych, zarówno poznawczych, jak również decyzyjnych²¹⁹. W warunkach eklektyzmu metodologicznego szczególnie użyteczna może być również integracja analiz idiograficznych prowadzonych np. z wykorzystaniem metody badania przypadków, z badaniami nomotetycznymi. Warunkiem staje się tu jednak przestrzeganie określonych rygorów metodologicznych wykorzystania metody monograficznej, a także zapewnienie określonych standardów i wysokiego poziomu publikacji naukowych i prac awansowych przygotowanych w tej konwencji badawczej. W tym zakresie postulować należy przede wszystkim o zapewnienie wyższego poziomu trafności teoretycznej oraz trafności wewnętrznej prowadzonych rozważań.

Polscy naukowcy biorący udział w przeprowadzonych pracach badawczych wskazują i wysoko oceniają szereg zalet wykorzystania metody monograficznej w naukach o zarządzaniu akcentując przede wszystkim możliwość przedstawienia głębszego obrazu badanej rzeczywistości organizacyjnej, możliwość wyjaśnienia źródeł, przyczyn oraz uwarunkowań przebiegu określonych zjawisk w organizacji, a także oparcie się na bliższych relacjach pomiędzy badaczem a obiektem badanym. Z drugiej strony są świadomi określonych ograniczeń jej stosowania, w tym przede wszystkim ograniczonej reprezentatywności wyników i niewielkiej możliwości ich obiektywnej weryfikacji. Wyniki przeprowadzonych badań wskazują ponadto, iż efekty badań prowadzonych z wykorzystaniem metody badania przypadków znajdują nie tylko zastosowanie w publikacjach naukowych i pracach awansowych ale wzbogacają również dydaktykę akademicką, dając studentom możliwość zetknięcia się z realnymi problemami występującymi w praktyce zarządzania,

Na koniec warto zwrócić uwagę na perspektywy wykorzystania metody badania przypadków w naukach o zarządzaniu. Są one ściśle związane z przyszłością tych nauk, w której wskazuje się potrzebę badania organizacji w sposób użyteczny dla praktyki gospodarczej przy jednoczesnym zachowaniu wysokich standardów i rygorów metodologicznych²²⁰. Być może wzrost wykorzystania metody monograficznej w naukach o zarządzaniu doprowadzi do rozwoju teorii o tzw. średnim (a może wręcz mikro) zasięgu²²¹ nastawionych głównie na realizację funkcji projektowej²²² i zwiększenie sprawności działania organizacji w warunkach określonego kontekstu (sektorowego, branżowego, kulturowego, związanego ze subfunkcjami zarządzania itd.). Uzupełnienie tego scenariusza może wiązać się ze wzrostem znaczenia metody

²¹⁸ J.G. March, The Study of Organizations and Organizing Since 1945, "Organization Studies", vol. 28, nr 1/2007, s. 15-16.

²¹⁹ H.G. Adamkiewicz-Drwiłło, Współczesna metodologia nauk ekonomicznych, Wydawnictwo „Dom Organizatora”, Toruń 2008, s. 64-65.

²²⁰ E. Masłyk-Musiał, Badawcze wyzwania w naukach o zarządzaniu, [w:] Lachiewicz S., Nogalski B. (red.), Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010, s. 23.

²²¹ por. R.K. Merton, Teoria socjologiczna i struktura społeczna, PWN, Warszawa 2002, s. 72-92.

²²² P. Banaszyk, Podejścia do zarządzania strategicznego a wymagania naukowości badań strategii biznesowych, [w:] M. Romanowska, P. Wachowiak (red.), Koncepcje i narzędzia zarządzania strategicznego, SGH w Warszawie, Warszawa 2006, s. 18.

monograficznej w redukcjonistycznym podejściu do badań naukowych. W przypadku wzrostu znaczenia uniwersalnych i spójnych teorii zarządzania metoda badania przypadków może z kolei odegrać istotną rolę poprzez weryfikację proponowanych koncepcji. Istotnym wyzwaniem badawczym w tym przypadku staje się dynamika zjawisk i konieczność uwzględniania kryterium czasu w prowadzonych pracach badawczych.

■ Bibliografia

1. Adamkiewicz-Drwiłło H.G., Współczesna metodologia nauk ekonomicznych, Wydawnictwo „Dom Organizatora”, Toruń 2008.
2. Apanowicz J., Metodologia nauk, Wydawnictwo „Dom Organizatora”, Toruń 2003.
3. Banaszyk P., Podejścia do zarządzania strategicznego a wymagania naukowości badań strategii biznesowych, [w:] M. Romanowska, P. Wachowiak (red.), Koncepcje i narzędzia zarządzania strategicznego, SGH w Warszawie, Warszawa 2006.
4. Bansal R., Corley K., The Coming of Age for Qualitative Research: Embracing the Diversity of Qualitative Methods, "Academy of Management Journal", Vol. 54, nr 2/2011.
5. Cook T.D., Campbell D.T., Quasi Experimentation: Design and Analysis Issues for Field Settings, Rand-McNally, Chicago, 1979.
6. Czakon W., Łabędzie Poppera – case studies w badaniach nauk o zarządzaniu, „Przegląd Organizacji”, nr 9/2006.
7. Eisenhardt K.M., Graebner M.E., Theory Building from Case Studies: Opportunities and Challenges, "Academy of Management Journal", vol. 50, nr 1/2007.
8. Ellinger A.D., Watkins K.E., Marsick V.J., Case Study Research Methods, [w:] Swanson R.A., Holton E.F. (red.), Research in Organizations: Foundations and Methods of Inquiry, Berrett-Koehler Publishers, San Francisco 2005.
9. Gibbert M., Ruigrok W., Wicki B., What Passes as a Rigorous Case Study?, "Strategic Management Journal", Vol. 29, nr 13/2008.
10. Hunt B., Publishing Qualitative Research in Counseling Journals, "Journal of Counseling & Development", vol. 89, nr 3/2011.
11. March J.G., The Study of Organizations and Organizing Since 1945, "Organization Studies", vol. 28, nr 1/2007.
12. Masłyk-Musiał E., Badawcze wyzwania w naukach o zarządzaniu, [w:] Lachiewicz S., Nogalski B. (red.), Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010.
13. Merton R.K., Teoria socjologiczna i struktura społeczna, PWN, Warszawa 2002.
14. Nowak S., Metodologia badań społecznych, PWN, Warszawa 2008.
15. Ridder H., Hoon Ch., McCandless A., The Theoretical Contribution of Case Study Research to the Field of Strategy and Management, [w:] D.D. Bergh, D.J. Ketchen (red.), Research Methodology in Strategy and Management, Vol 5, Emerald Group Publishing, Bingley 2009.
16. Ruane J.M., Essentials of Research Methods: a Guide to Social Research, Blackwell Publishing, 2005.
17. Siggelkow N., Persuasion with Case Studies, "Academy of Management Journal", vol. 50, nr 1/2007.
18. Stake R.E., Qualitative Case Studies, [w:] Denzin N.K., Lincoln Y.S. (red.), The Sage Handbook of Qualitative Research, Sage, Thousand Oaks 2005.
19. Sudół S., Nauki o zarządzaniu. Węzłowe problemy i kontrowersje, Wydawnictwo „Dom Organizatora”, Toruń 2007.
20. Sułkowski Ł., Epistemologia w naukach o zarządzaniu, PWE, Warszawa 2005.

21. Vaughan D., Theory Elaboration: the Heuristics of Case Analysis. [w:] Ragin C.C., Becker H.S. (red.), What is a Case? Exploring the Foundations of Social Inquiry, Cambridge University Press, New York and Cambridge 1992.
22. Vissak T., Recommendations for Using the Case Study Method in International Business Research, "The Qualitative Report", Vol. 15, nr 2, marzec 2010.
23. Yin R.K., Case Study Research: Design and Methods, Sage Publications, Thousand Oaks 2003.

■ **Streszczenie**

Celem artykułu jest prezentacja możliwości i kierunków wykorzystania metody badania przypadków w naukach o zarządzaniu ze szczególnym uwzględnieniem zalet i mankamentów tego podejścia. Realizacji celu poświęcono przegląd literatury polskiej i światowej, wyników badań wtórnych, a także przeprowadzono własne badania empiryczne. Wyniki wskazują na wysoką użyteczność metody monograficznej w naukach o zarządzaniu, zarówno w aspekcie opisu i interpretacji złożoności organizacyjnej, jak również w rozwoju teorii zarządzania. Warunkiem staje się jednak przestrzeganie określonych rygorów metodologicznych wykorzystania tej metody. Wnioski z badań mogą dostarczyć praktycznych wskazówek naukowcom z zakresu nauk o zarządzaniu prowadzącym prace badawcze z wykorzystaniem metody monograficznej. W szerszym, społecznym kontekście, artykuł może przyczynić się do wzrostu jakości prowadzonych badań naukowych i realizowanych zadań dydaktycznych. Wpisuje się też w postulowaną misję nauk o zarządzaniu związaną z dostarczaniem organizacjom propozycji konkretnych rozwiązań problemów praktyki zarządzania.

■ **Summary**

The aim of this paper is to present the possibilities and directions of use of the case study method in management sciences, with particular focus on benefits and drawbacks of such approach. In order to achieve this aim, literature review of Polish and international sources, review of secondary research as well as own empirical research have been conducted. The results indicate high usability of the monographic method in management sciences, both in the aspect of description and interpretation of organisational complexity, as well as in the development of the management theory. Yet compliance with specific methodological rigour of such method's use becomes an important condition. Research results can provide practical guidelines to academics in the area of management studies, conducting research using the monographic method. In a wider, social context, this paper may contribute to the increase of quality of conducted research and delivered didactical activities. It also fits into the postulated mission of management sciences related to supplying organizations with specific solutions to problems of management practice.